رویش روان شناسی، سال۱۳، شماره۱۰، شماره پیاپی ۱۰۳، دی ۱۴۰۳
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),13(10), 2025

نسخه فارسی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی (ASB)

Persian version of multi-dimensional scale for anti-social behavior in a higher education setting (ASB)

مروارید مولائی
کارشناسی روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.
سوگند مرادی حقگو
کارشناسی روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.
دکتر سجاد سعادت (نویسنده مسئول)
دکتری تخصصی روانشناسی، مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

Morvarid Molaee
BA in Psychology, Department of Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.
Sogand Moradi Haghgou
BA in Psychology, Department of Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.
Dr. Sajjad Saadat*
PhD in Psychology, Neuroscience Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.
sajjadsaadat69@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف اعتباریابی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی (ASB) در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی انجام شد. پژوهش حاضر توصیفی از نوع اعتباریابی بود. ۲۷۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، در سال ۱۴۰۲ در این مطالعه به روش نمونه‌گیری در دسترس مشارکت داشتند. جهت محاسبه پایایی بازآزمایی، ۵۰ نفر نیز انتخاب و ASB را در فاصله دو هفته تکمیل کردند. در این مطالعه، مقیاس چند بعدی رفتارضداجتماعی (ASB، محمود و همکاران، ۲۰۲۰)، دوجین کثیف (DD، جانسون و وبستر، ۲۰۱۰) و فرم کوتاه مقیاس خودشفقتی (SCS، رایس و همکاران، ۲۰۱۱) اجرا شدند. با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، دو عامل به‌صورت مجزا شناسایی شدند که در مجموع ۶۶/۳۰ درصد کل واریانس را تبیین می‌کنند . نتایج روایی ملاکی نشان داد که ASB با صفات شخصیت تاریک رابطه مثبت و با شفقت به خود رابطه منفی داشت (P<۰/۰۵)؛ که به ترتیب نشان دهنده روایی همگرا و واگرای این ابزار می‌باشد. یافته‌ها بیانگر این بود که ASB از پایایی بازآزمایی ۰/۷۷ و از همسانی درونی مطلوب به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برخوردار است. با توجه به روایی و پایایی مطلوب آن در دانشجویان ایرانی، پیشنهاد می‌شود که جهت سنجش رفتار ضد اجتماعی در دانشجویان ایرانی از این مقیاس استفاده گردد.

واژه‌های کلیدی: *رفتارضداجتماعی، اعتباریابی، دانشجویان.*

Abstract

This study aimed to validate the multi-dimensional scale for anti-social behavior in a higher education setting (ASB) for a sample of Iranian university students. This descriptive-evaluative study translated and validated the Persian version of (ASB) in a sample of Iranian students. 270 students of Islamic Azad University, Rasht branch participated in this study using the convenience sampling method in 2023. To examine the test-retest reliability of ASB, 50 participants were randomly selected to fill out this scale twice at an interval of two weeks. The multi-dimensional scale for Anti-Social Behavior in a higher education setting (ASB), the Dirty Dozen Scale (DD, Jonason & Webster, 2010), and the Short form of the self-compassion Scale (SCS, Raes *et al*., 2011) were used in this study. According to the results of exploratory factor analysis (EFA), 2 factors were identified separately, which explain 66.30% of the total variance. The results of criterion validity showed that ASB had a positive relationship with dark personality traits and a negative relationship with self-compassion (P<0.05); which respectively shows the convergent and divergent validity of this tool. According to Cronbach's alpha, results showed the favorable test-retest reliability (0.77) and internal consistency (0.89) of ASB. Since ASB exhibited acceptable validity and reliability in a sample of Iranian students, it is recommended to be used for measuring the anti-social behavior of Iranian university students.

Keywords: *Anti-Social Behavior, Validation, University Students.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : آذر ۱۴۰۲** | **پذیرش: دی ۱۴۰۲** | **ویرایش نهایی: دی ۱۴۰۳**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

مقدمه

رفتارهای ضد اجتماعی در سطوح مختلفی از جوامع، روابط، محیط‌های کاری و آموزشی گسترش دارد، در نتیجه، علاقه نوینی به پژوهش در زمینه رفتارهای ضداجتماعی در میان کودکان، نوجوانان و بزرگسالان در میان محققین به وجود آمده است (محمود و همکاران، ۲۰۲۰). عموما رفتارهای ضد اجتماعی از دوران کودکی و نوجوانی ظاهر گشته و انواعی از رفتارها مانند پرخاشگری و تجاوز، سرقت، جنون آتش افروزی، تخریب آثارباستانی و هنری و آسیب به اموال عمومی و خصوصی را شامل می‌شوند (گونزالس[۱] و همکاارن، ۲۰۲۱)؛ همچنین یکی از شایع‌ترین مشکلات رفتاری در کودکان و نوجوانان بوده که تا ۱۰ الی ۲۰ درصد (با توجه به روش ارزیابی، حجم نمونه و منبع اطلاعات) مشکلات جدی را حداقل به صورت موقت در دوران رشد اجتماعی باعث می‌شوند (بیلمن[۲] و همکاران، ۲۰۲۳).

علاوه براین، دانشگاه‌ها پتانسیل بالایی برای بروز رفتارهای ضداجتماعی دارند، چراکه این محیط‌های یادگیری از نظر اجتماعی پیچیده‌تر و جدیدتر از مقاطع تحصیلی پایین‌تر هستند و بدین ترتیب فرصت‌های بیشتری را برای کج‌فهمی و بد رفتاری به وجود می‌آورند به گونه‌ای که رفتارهای ضداجتماعی قانون شکن در محیط‌های آموزشی با جعل و اقدامات غیرقانونی پرخطر و کم خطر همراه است (محمود و همکاران، ۲۰۲۰؛ ترنس[۳] و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی دیگر رسانه‌های اجتماعی در محیط‌های آموزش عالی به‌عنوان بستری ارتباطی استفاده می‌شوند که می‌توانند تحت تاثیر رفتارهای جامعه ستیز مانند ارسال پیامک‌های جنسی، هک، کلاهبرداری، فریب، ارسال مطالب تحقیرآمیز و آزاردهنده در متن، عکس و فیلم قرار بگیرند (تائو[۴] و همکاران، ۲۰۱۹).

عوامل مختلفی زمینه‌ساز رفتارهای جامعه ستیزانه هستند، برای مثال نوجوانانی که در معرض اختلالات سلامت روان و رفتارهای ضداجتماعی قرار دارند، اغلب تروماهای دوران کودکی، فقر، اختلالات خانوادگی و سوءاستفاده را تجربه کرده و معمولا مراقبانی دارند که دچار مشکلاتی ازجمله سوءمصرف مواد و خشونت های خانگی بوده و از شرکت‌کنندگان طولانی مدت خدمات بهداشت روان بزرگسالان بوده‌اند (نونتاویست و پورتر[۵]، ۲۰۲۲). از طرفی دیگر مادرانی که دچار افسردگی هستند، تعاملات خانوادگی بی‌کیفیت، تربیت ناکافی ومحیط های استرس آور خانوادگی را به وجود می‌آورند که می‌تواند باعث رفتارهای ضداجتماعی شود (بریولت[۶]، ۲۰۱۹). مطالعات دیگری نشان می‌دهند که عواملی مثل جنسیت مرد، ویژگی‌های شخصیتی ریسک‌پذیری و تکانشگری، بیش‌فعالی و احساس تنهایی می‌تواند خطر رفتارهای ضداجتماعی را افزایش دهد (کمپبل[۷]، ۲۰۲۱؛ دمتر و راد[۸]، ۲۰۲۰). همچنین بررسی مطالعات پیشین دلالت بر این دارد که ویژگی‌های تاریک شخصیت از جمله عوامل موثر بر رفتارهای ضداجتماعی در دانشجویان می‌باشد؛ به طوری که بالا بودن نمره در خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی و ماکیاولیستی می‌تواند با افزایش رفتارهای ضد اجتماعی همراه باشد (محمود و همکاران، ۲۰۲۰).

در کنار موارد ذکر شده، دیگر عواملی نیز هستند که نقش تعدیل کننده یا محافظت کننده دارند، عزت نفس خانوادگی یکی از موارد تعدیل کننده رفتارهای ضداجتماعی است (مارتینز[۹] و همکاران،۲۰۲۱) و افزایش همدلی می‌تواند مانع بروز رفتارهای ضداجتماعی شود (سزن بالسینکالی و سزن[۱۰]، ۲۰۱۹). همچنین، خودشفقتی وحمایت‌های اجتماعی به‌عنوان یک منبع حمایت کننده خارجی و مسئولیت پذیری به همراه جو محیط آموزشی می‌توانند احتمال رفتارهای جامعه‌ستیز را کاهش دهد (لئو[۱۱] و همکاران، ۲۰۲۱؛ مانزانو سانچز[۱۲] و همکاران، ۲۰۲۱).

در تاریخچه‌ی بررسی و ارزیابی رفتارهای جامعه ستیزانه، ابزارهای متنوعی طراحی و اعتباریابی شده‌اند؛ مانند پرسشنامه رفتاری ایلی‌نویز[۱۳] که برای نوجوانان تدوین شده، سیاهه رفتاری آخنباخ[۱۴] برای کودکان، پرسشنامه رفتار ضد اجتماعی دونلان بورت[۱۵] که در ایران

1 . González
2 . Beelmann
3 . Ternes
4 . Tayo
5 . Nuntavisit & Porter
6 . Breault
7 . Campbell
8 . Demeter & Rad
9 . Martínez
10 . Sezen-Balcikanli &Sezen
11 . Liu
12 . Manzano-Sánchez
13 . The Illinois bully scale (IBS)
14 . Achenbach
15 . Donnellan & Burt

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

برای دختران نوجوان هنجاریابی شده و سایر ابزارهای دیگر، که به صورت خود-اظهاری یا توسط والدین یا معلمان تکمیل می‌شوند. با وجود ابزارهایی که برای گروه سنی کودکان و نوجوانان طراحی شده‌اند، با درنظر گرفتن این مهم که رفتارضداجتماعی درسیطره عمر و در محیط‌های متفاوت دستخوش تغییراتی می‌شود، نبود ابزار مناسبی برای بررسی دقیق رفتار ضداجتماعی دانشجویان در محیط‌های آموزش عالی به چشم می‌خورد؛ چراکه در اینگونه محیط‌ها، آزادی رفتاری بیشتر به همراه تنوع بالاتر افراد، دانشگاه‌ها را به محیط مستعدی برای انجام رفتار ضداجتماعی تبدیل می‌کند؛ به همین دلیل یک ابزار مناسب جهت ارزیابی کیفیت و کمیت رفتار ناهنجار دانشجویان می‌تواند کمک موثری برای پیشگیری از انجام رفتار ضداجتماعی و ارتقا محیط‌های آموزشی به محیطی با بهره‌وری بالاتر باشد.

با توجه به نتایج فوق، می‌توان گفت رفتار ضد اجتماعی یک پدیده مهم در دانشجویان است که می‌تواند تحت تاثیر عوامل مختلفی ایجاد شده و یا شدت آن تغییر کند؛ یکی از عوامل تاثیرگذار که می‌توان به آن اشاره کرد، وجود موسسات گوناگون آموزش عالی و دانشگاه‌های مختلف است که امکان دارد منجر به تغییراتی در مفهوم آموزش شود، به گونه‌ای که دانشجویان بنا بر هزینه‌های انجام شده، خود را محق درجات علمی و مدارک تحصیلی بالاتر ببینند نه بر اساس تلاش و شایستگی که برای آن مورد نیاز است. هرچه بیشتر باور و اعتقادات دانشجویان درباره تحصیلات تحریف شود، زمانی که با واقعیت روبه‌رو می‌شوند، بیشتر احتمال دارد تا رفتار ضداجتماعی نشان دهند؛ بنابراین بررسی شیوع و چگونگی رفتارهای ضداجتماعی در دانشجویان یک امر قابل توجه بوده که نسبت به گروه سنی کودک و نوجوان بررسی کمتری روی آن انجام گرفته است. یکی از دلایل می‌تواند نبود ابزاری مناسب جهت سنجش رفتار دانشجویان در محیط‌های آموزشی عالی باشد چرا که ابزارهای پیش‌گفته برای بازه سنی و محیط‌های متفاوتی تدوین شده و ممکن است در محیط‌های آموزش عالی کاربرد موثری نداشته باشند؛ به همین دلیل این پژوهش با هدف اعتباریابی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی (ASB) در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی انجام شد.

روش

پژوهش حاضر پژوهشی روش‌شناختی بود، که با هدف ترجمه و اعتباریابی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (ASB)[1] انجام شد. در این پژوهش روایی سازه و پایایی از نظر ثبات و همسانی درونی مورد ارزیابی قرار گرفت. جامعه آماری این مطالعه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در سال ۱۴۰۲ بودند. طبق دیدگاه هر[2] و همکاران (۲۰۱۴) حجم نمونه مطلوب جهت محاسبه تحلیل عاملی ۲۵۰ الی ۴۰۰ نفر پیشنهاد شده است. در این پژوهش ۲۷۰ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌گیری در دسترس مشارکت داشتند و به یک نظرسنجی آنلاین (پرس‌لاین) پاسخ دادند. همچنین از بین افرادی که شماره تلفن خود را گذاشته بودند، جهت محاسبه پایایی بازآزمایی، ۵۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند تا ASB را دو هفته پس از اجرای اول، مجدداً تکمیل کنند. معیارهای ورود شامل: دانشجویان در دامنه سنی ۱۸ الی ۳۵ سال، عدم سابقه روانپزشکی، عدم طلاق یا فوت والدین و تکمیل فرم رضایت آگاهانه (به صورت مجازی) برای شرکت در پژوهش بود. معیارهای خروج عدم تکمیل پرسشنامه‌ها در نظر گرفته شد. همه دانشجویان با رضایت آگاهانه وارد پژوهش شدند، همچنین به همه آن‌ها در مورد رازداری، حفظ حریم خصوصی و عدم وجود آسیب جسمانی و روانشناختی اطمینان داده شد. روایی همگرا و واگرا با استفاده از دوجین کشیف (DD) و فرم کوتاه مقیاس شفقت به خود (SCS) ارزیابی شد. جهت ترجمه ابتدا آیتم‌های ASB توسط محقق به زبان فارسی ترجمه شد و سپس توسط یک روانشناس مسلط به زبان انگلیسی بازبینی شد. جهت اطمینان از صحت ترجمه از روش ترجمه مجدد به انگلیسی توسط یک مترجم حرفه‌ای استفاده شد. تحلیل داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ انجام شد. همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ انجام شد. روایی همگرا، واگرا و پایایی بازآزمایی با استفاده آزمون ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد. ساختار دو عاملی ASB با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی (EFA) برای تایید اعتبار سازه آزمون شد.

1 . multi-dimensional scale of Anti-Social Behavior (ASB)
2 . Hair

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

ابزار سنجش

مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (ASB)[1]: این مقیاس توسط محمود و همکاران (۲۰۲۰) ساخته شده است. فرم نهایی دارای ۱۰ سوال و دو زیر مقیاس رفتار خصمانه بین فردی (IAB)[2] با ۶ گویه و رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده (IDB)[3] با ۴ گویه می‌باشد. نمره‌گذاری این مقیاس بر اساس طیف لیکرت ۹ درجه‌ای از «کاملا قبول دارم= نمره ۹» تا «کاملا قبول ندارم= نمره ۱» انجام می‌شود، بنابراین دامنه نمرات در این مقیاس بین ۱۰ الی ۹۰ می‌باشد که نمرات بالاتر نشان دهنده رفتار ضداجتماعی بیشتر است. این مقیاس در طی چهار مرحله (مطالعه) انجام شد؛ در مرحله اول: هدف از این مرحله ایجاد آیتم‌های اولیه بود که با استفاده از یک طرح اکتشافی کیفی با ۱۵۰ نفر انجام شد. در این مرحله ۱۸ مضمون اصلی به عنوان رفتارهای ضداجتماعی در محیط آموزشی شناسایی شد. در مرحله دوم: با استفاده از یک رویکرد اکتشافی کمی در یک نمونه جدید ۲۵۴ نفره، ابعاد آیتم‌های حاصل از مرحله اول و میزان پایایی آن‌ها بررسی شدند. در این مرحله مشخص شد مقیاس چند بعدی رفتارضداجتماعی دارای ده آیتم و دو زیرمقیاس است؛ شش آیتم برای زیرمقیاس اول و چهار آیتم برای زیر مقیاس دوم بوده است. مرحله سوم با هدف آزمایش نظریه مورد پژوهش، یعنی الگوی اندازه‌گیری مقیاس چندبعدی رفتار که از مطاله دوم حاصل شد، انجام گرفت که شامل اجرای تحلیل عاملی تائیدی بر روی ۶۵۴ نفر بود که با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. در مرحله چهارم: در نهایت، اعتبار پیش بین با نمونه‌ای شامل ۲۸۷ نفر و از طریق یک مدل فرضی که این مقیاس را با ماکیاولیسم و خودشیفتگی مرتبط می‌کرد، با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری بدست آمد. روایی این مقیاس به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و دو عامل در ده سوال شناسایی شد. پایایی ترکیبی آلفا برای هر دو زیر مقیاس بیشتر از ۰/۷۰ و کمتر از ۰/۹۰ برآورد شده که بیانگر پایایی خیلی خوب پرسشنامه می‌باشد. این مدل دارای سطح خوبی از اعتبار همگرا می‌باشد که مقدار آن برای هر دو زیرمقیاس برابر ۰/۵۴ است، همچنین اعتبار پیش‌بین این فرم نیز از طریق محاسبه میانگین واریانس استخراج شده (AVE[4]) محاسبه شده و عدد حاصل برای زیرمقیاس اول برابر ۰/۵۹ و برای زیرمقیاس دوم برابر ۰/۷۰ می‌باشد، و اعتبار پیش‌بین برای مقیاس خودشیفتگی برابر با ۰/۶۱ و برای مقیاس ماکیاولیسمی برابر با ۰/۵۴ گزارش شده است (محمود و همکاران، ۲۰۲۰). در این مطالعه به طور دقیق به بررسی روایی و پایایی این ابزار در نمونه ایرانی پرداخته شده است.

دوجین کثیف (DD)[5]: این پرسشنامه توسط جانسون و وبستر[6] (۲۰۱۰) تدوین شده است و دارای ۳ زیر مقیاس ماکیاولیسمی (۱، ۲، ۳ و ۴)، خودشیفتگی (۵، ۶، ۷ و ۸) و پسیکوپاتی (۹،۱۰، ۱۱ و ۱۲) است و در مجموع تعداد کل گویه های پرسشنامه برابر ۱۲ می‌باشد نمره گذاری این فرم بر اساس طیف لیکرت ۳ درجه ای از «اصلا مرا توصیف نمی‌کند» برابر ۱ تا « کاملا مرا توصیف می‌کند» برابر ۳ است با رعایت اینکه گویه ۷ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود و نمره بالاتر بیانگر شدت صفت در فرد است. ضریب پایایی بازآزمون توسط جانسون و وبستر (۲۰۱۰) برای پرسشنامه و هریک از زیر مقیاس‌ها در طیفی از ۰/۷۶ تا ۰/۸۷ گزارش شده و در پژوهشی که توسط جانسون و مک کاین[7] (۲۰۱۲) انجام شد،ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ برای کل مقیاس گزارش شده است. طبق مطالعات انجام گرفته توسط سازندگان این آزمون، روایی این مقیاس بالا و قابل قبول گزارش شده است. همچنین در ایران ضریب آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس ماکیاولیسمی ۰/۹۲، برای زیرمقیاس خودشیفتگی ۰/۶۸ و برای زیرمقیاس پسیکوپاتی ۰/۴۰ بدست آمده و ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ها برابر ۰/۸۱ بود؛ روایی این پرسشنامه به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و سه عامل ماکیاولیستی، پسیکوپاتی و خودشیفتگی را نشان داد که در مجموع، ۶۳/۳۰ درصد واریانس شخصیت تاریک را تبیین کردند (قمرانی و همکاران، ۱۳۹۴). در این مطالعه پایایی این ابزار به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های ماکیاولیستی ۰/۷۳، پسیکوپاتی ۰/۷۷ و خودشیفتگی ۰/۷۰ محاسبه شد.

فرم کوتاه مقیاس شفقت به خود[8] (SCS): رایس[9] و همکاران (۲۰۱۱) این پرسشنامه را برای سنجش سه مقیاس ذهن آگاهی در برابر همانند سازی افراطی (گویه‌های ۳ و ۷ در برابر ۱ و ۹)، تجارب مشترک انسانی در برابر انزوا (گویه‌های ۵ و ۱۰ در برابر ۴ و ۸) و

10 . multi-dimensional scale of Anti-Social Behavior (ASB)
2 . Interpersonal Antagonistic Behavior (IAB)
3 .Indirect Distractive Behavior(IDB)
4 . Average variance extracted
5 .Dirty Dozen (DD)
6 .Jonason & Webster
7 .Jonason & McCain
8 .Short form of self-compassion scale (scs)
9 .Raes

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

مهربانی نسبت به خود در برابر قضاوت کرن خود (گویه‌های ۲ و ۶ در برابر ۱۱ و ۱۲) تدوین کرده‌اند. این فرم دارای ۱۲ سوال و ۶ مقیاس است که با علامت گذاری طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، از «تقریبا هرگز» برابر ۱ تا «تقریبا همیشه» برابر ۵ نمره‌گذاری می‌شود. نمرات بالاتر در این پرسشنامه نشان‌دهنده شفقت به خود بالاتر است همچنین گویه های ۱۲، ۱۱، ۹، ۸، ۴، ۱ نمره‌گذاری معکوس دارند. رایس و همکاران (۲۰۱۱)، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ را برای کل پرسشنامه و زیرمقیاس‌های آن بدست آوردند، همچنین روایی سازه به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و سه عامل شناسایی شد که در مجموع ۶۳ درصد واریانس را تبیین کردند. همچنین در ایران شهبازی و همکاران (۱۳۹۴) ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه را ۰/۹۱ گزارش کرده و روایی آن را به روش محتوایی بر اساس نظر متخصصان مطلوب گزارش کردند. در پژوهش دیگری ضریب آلفای کرونباخ حاصل برای کل مقیاس و زیر مقیاس ها از ۰/۷۱ تا ۰/۹۲ بدست آمده است (قاسمی و رضوان حسن آباد، ۱۴۰۱)؛ تحلیل عاملی تائیدی برای کل زیرمقیاس‌ها مطابق فرم بلند همین پرسشنامه بیانگر روایی مطلوب آن است همچنین در ایران نیز روایی واگرای مناسبی برای آن گزارش شده است. در این مطالعه پایایی این ابزار به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ محاسبه شد.

یافته ها

در این مطالعه ۲۷۰ نفر مشارکت داشتند، در نهایت ۲۵۹ پرسشنامه قابلیت تحلیل را داشت، بقیه موراد به عنوان داده‌های پرت با استفاده از نرم‌افزار شناسایی و حذف شدند. شرکت کنندگان در میانگین و انحراف معیار سنی ۳/۱۲±۲۵/۸۴ سال قرار داشتند. ۲۱۱ نفر (۸۱/۵ درصد) دختر و ۴۸ نفر (۱۸/۵ درصد) پسر بودند. از نظر تحصیلات به ترتیب ۱۴۷ نفر (۶۷/۲ درصد) در مقطع کارشناسی، ۵۳ نفر (۲۰/۵ درصد) در مقطع کارشناسی ارشد، ۱۹ نفر (۷/۳ درصد) در مقطع کاردانی و ۱۳ نفر (۵/۰ درصد) در مقطع دکتری تخصصی بودند. در جدول ۱ گویه‌ها و شاخص‌های توصیفی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی ارائه شده است.

جدول ۱: گویه‌ها و شاخص‌های توصیفی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (۲۵۹ نفر)

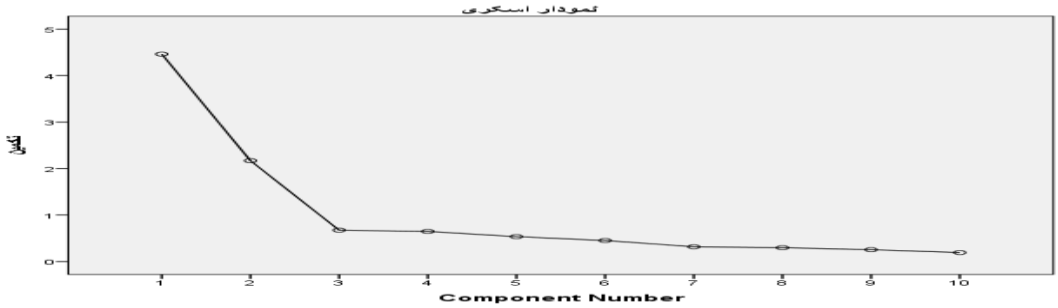
گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	قدرت تشخیص
۱- قطع کردن سخنان اساتید زمانیکه در حال صحبت هستند.	۱/۵۶	۰/۷۳	۰/۶۷
۲- نادیده گرفتن اساتید زمانیکه با شما صحبت می‌کنند یا از شما میخواهند کاری را انجام دهید.	۱/۴۷	۰/۸۳	۰/۶۷
۳- قلدری کردن (زورگویی) نسبت به بقیه دانشجویان یا اساتید.	۱/۲۷	۰/۵۹	۰/۵۷
۴- رفتار پرخاشگرانه نسبت به اساتید یا به همکلاسیان.	۱/۳۵	۰/۶۳	۰/۵۸
۵- بی احترامی کردن به دیگران با افکار یا نگرش‌های متعصبانه.	۱/۴۳	۰/۷۵	۰/۶۶
۶- پرت کردن حواس دانشجویان دیگر زمانیکه آن‌ها می‌خواهند به تدرس استاد گوش دهند.	۱/۴۹	۰/۸۱	۰/۴۰
۷- استفاده از موبایل در طول جلسه (وقتی که استفاده از آن ضروری نیست)	۱/۸۵	۱/۰۶	۰/۶۴
۸- استفاده از بیان توهین آمیز یا فحاشی کردن.	۱/۷۹	۱/۱۰	۰/۷۲
۹- دیر حاضر شدن سر کلاس.	۲/۰۰	۱/۱۲	۰/۶۹
۱۰- پوشیدن لباس نامناسب هنگام حضور در کلاس.	۱/۷۶	۰/۹۹	۰/۷۳

جدول ۱ نشان می‌دهد تمامی عبارت‌ها دارای همبستگی ۰/۴۰ الی ۰/۷۳ با نمره کل بوده و از قدرت تشخیص مناسبی برخوردار هستند (۰/۳۰<). جهت بررسی روایی سازه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد، در ابتدا به بررسی پیش‌فرض‌ها پرداخته شده است. شاخص کیزر میر اکلین[1] (KMO) برابر با ۰/۸۴ و آزمون کرویت بارتلت[2] (P<۰/۰۰۰۱، df=۴۵، $\chi2$=۱۳۶۰/۳۴۱) بود. با توجه به احراز شرایط برای تحلیل عاملی از تحلیل مولفه‌های اصلی با درنظرگرفتن با عاملی ۰/۴۰< استفاده شد. تحلیل اولیه دو عامل با ارزش ویژه

1 Keiser Meyer Olkin (KMO)
2 Bartlett Sphericity test

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

بزرگتر از ۱ را به‌دست می‌داد. نمودار اسکری نیز از این ساختارحمایت می‌کرد (شکل ۱). این ساختار از واریانس تعیین شده ۶۶/۳۰ درصد برخوردار بود. در ادامه بارهای عاملی دو عامل ارائه شده است.

شکل ۱: نمودار اسکری عامل‌های مستخرج از تحلیل عاملی اکتشافی

نتایج موجود در مدل اسکری نشان می‌دهد که دو عامل در بالای ارزش ۱ قرار دارد، بر این اساس دو عامل در تحلیل عاملی شناسایی شدند.

جدول ۲: نتایج تحلیل عاملی اکتشافی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی

عبارت‌ها	عوامل	
	عامل ۱ (رفتار خصمانه بین فردی)	عامل ۲ (رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده)
۳	۰/۸۸	-
۵	۰/۸۵	-
۴	۰/۸۴	-
۱	۰/۷۳	-
۶	۰/۷۰	-
۲	۰/۶۳	-
۸	-	۰/۸۸
۱۰	-	۰/۸۵
۹	-	۰/۸۲
۷	-	۰/۷۳
ارزش ویژه	۳/۶۹	۲/۹۴
واریانس تعیین شده	۳۶/۹۰	۲۹/۴۱
واریانس تعیین شده تجمعی	۳۶/۸۹	۶۶/۳۰

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که تمامی عبارت‌ها دارای بارعاملی قابل قبول می‌باشند (۰/۴۰<). با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، ۲ عامل به‌صورت مجزا شناسایی شدند که در مجموع ۶۶/۳۰ درصد کل واریانس را تبیین می‌کنند. دو عامل استخراج شده شامل رفتار خصمانه بین فردی (گویه‌های ۱ الی ۶) و رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده (گویه‌های ۷ الی ۱۰) بودند. با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی می‌توان نتیجه گرفت که مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی با دو عامل از روایی سازه برخوردار است و همه گویه‌ها دارای بارعاملی معتبر می‌باشند. در ادامه به بررسی روایی ملاکی (همگرا و واگرا) و پایایی به روش همسانی درونی و بارآزمایی پرداخته شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

جدول ۳: شاخص‌های توصیفی، روایی ملاکی و پایایی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- رفتار خصمانه بین فردی	۱						
۲- رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده	۰/۳۶**	۱					
۳- مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی	۰/۸۱**	۰/۸۳**	۱				
۴- ماکیاولیسمی	۰/۳۳**	۰/۳۴**	۰/۴۱**	۱			
۵- خودشیفتگی	۰/۲۷**	۰/۲۰**	۰/۲۸**	۰/۵۱**	۱		
۶- جامعه ستیزی	۰/۲۱**	۰/۳۲**	۰/۲۲**	۰/۲۸**	۰/۲۱**	۱	
۷- شفقت به خود	-۰/۳۶**	-۰/۲۰**	-۰/۳۲**	-۰/۳۷**	-۰/۴۲**	-۰/۲۸**	۱
میانگین	۸/۶۰	۷/۷۲	۱۶/۰۳	۴/۷۶	۵/۶۹	۶/۷۰	۳۷/۵۵
انحراف معیار	۳/۴۱	۳/۵۸	۵/۷۷	۱/۴۰	۱/۴۴	۱/۹۶	۸/۹۲
کجی	۱/۹۹	۰/۹۶	۱/۱۵	۱/۹۲	۰/۹۴	۰/۴۱	-۰/۰۵
کشیدگی	-۱/۰۱	۰/۰۶	۱/۲۲	-۱/۳۱	۰/۴۵	-۰/۳۰	-۰/۴۴
پایایی (همسانی درونی)	۰/۷۳	۰/۷۸	۰/۸۹	۰/۷۷	۰/۷۴	۰/۷۱	۰/۸۲
پایایی (بازآزمایی)	۰/۷۰	۰/۷۲	۰/۷۷	۰/۷۳	۰/۷۰	۰/۷۲	۰/۷۰

نتایج شاخص‌های کجی و کشیدگی نشان داد که به دلیل اینکه مقادیر آن‌ها در دامنه ۲ الی ۲- قرار دارد؛ داده‌ها دارای توزیع نرمال می‌باشد. بر این اساس جهت بررسی روایی ملاکی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که صفات شخصیت ماکیاولیسمی (۰/۳۳، ۰/۳۴ و ۰/۴۱)، خودشیفتگی (۰/۲۷، ۰/۲۰ و ۰/۲۸) و جامعه‌ستیزی (۰/۲۱، ۰/۳۲ و ۰/۲۲) به ترتیب با زیرمقیاس-های رفتار خصمانه بین فردی، رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده و نمره کل مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی همبستگی مثبت و معنادار دارند ($P<0/05$) که نشان دهنده روایی همگرای مطلوب مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی است. همچنین نتایج نشان داد شفقت به خود با زیرمقیاس‌های رفتار خصمانه بین فردی (۰/۳۶-)، رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده (۰/۲۰-) و نمره کل مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (۰/۳۲-) همبستگی منفی و معنادار دارند ($P<0/05$) که نشان دهنده روایی واگرای مطلوب مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی است. همچنین جهت بررسی پایایی به روش همسانی درونی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد، نتایج نشان داد ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های رفتار خصمانه بین فردی (۰/۷۳)، رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده (۰/۷۸) و نمره کل مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (۰/۸۹) مطلوب (۰/۰۷<) می‌باشد؛ بر این اساس می‌توان گفت این مقیاس دارای همسانی درونی مطلوب می‌باشد. همچنین نتایج نشان داد پایایی بازآزمایی در ۵۰ نفر از شرکت کنندگان در فاصله دو هفته برای زیرمقیاس‌های رفتار خصمانه بین فردی (۰/۷۰)، رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده (۰/۷۲) و نمره کل مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی (۰/۷۷) مطلوب (۰/۰۷<) می‌باشد؛ بر این اساس می‌توان گفت این مقیاس دارای پایایی مطلوب در طول زمان می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف اعتباریابی مقیاس چند بعدی رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی انجام شد. روایی این مقیاس در وهله اول به روش سازه با محاسبه تحلیل عاملی اکتشافی بررسی شد، نتایج نشان داد که ده سوال این مقیاس در دو عامل رفتار خصمانه بین فردی و رفتار غیرمستقیم سرگرم کننده قرار گرفتند. نتیجه این مطالعه با مطالعه طراح این مقیاس محمود و همکاران (۲۰۲۰) همسو بود. نتاج روایی ملاکی نشان داد که بین نمره رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی و صفات تاریک ماکیاولیسیمی (پسیکوپاتی، خودشیفتگی و ماکیاولیسمی) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد که نشان دهنده روایی همگرای مطلوب این مقیاس است. نتیجه حاضر با

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

مطالعات محمود و همکاران (۲۰۲۰)، سجسیما[1] و همکاران (۲۰۱۹)، داویس[2] و همکاران (۲۰۲۲)، الکساندر[3] و همکاران (۲۰۲۱) و ژانگ[4] و همکاران (۲۰۲۴) همسو بود. چراکه صفات ماکیاولیسمی و جامعه‌ستیزی هم به طور مستقیم و هم غیر مستقیم و شخصیت‌های خودشیفته به طورغیرمستقیم (مانند شایعه‌پراکنی) رفتارهای ضداجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند (سجسیما و همکاران، ۲۰۱۹) و میل به قدرت یک صفت پیش‌بین قوی برای اقدام‌های ضداجتماعی در افراد با ویژگی‌های خودشیفتگی است (الکساندر و همکاران، ۲۰۲۱)؛ همچنین اقدامات ضد اجتماعی یکی از راه‌های احتمالی افراد خودشیفته برای حفظ احساس خودبزرگ‌بینی آنان است (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۴).

نتاج روایی ملاکی نشان داد که بین نمره رفتار ضد اجتماعی در محیط آموزش عالی و خودشفقتی رابطه منفی و معنادار وجود دارد که نشان دهنده روایی واگرای مطلوب این مقیاس است. نتیجه حاضر با مطالعات لئو و همکاران (۲۰۲۱)، گومز[5] و همکاران (۲۰۲۰)، ژانگ و همکاران (۲۰۲۴) و لوبستیر[6] و همکاارن (۲۰۲۲) همسو است. در تبیین این رابطه می‌توان گفت که خودشفقتی با کاهش هیجان‌های منفی مثل تکانشگری و عصبانیت، خطر رفتارهای ضداجتماعی را کاهش دهد (لئو وهمکاران، ۲۰۲۱)؛ همچنین خودشفقتی با عزت‌نفس، توجه به دیگران و روابط اجتماعی رابطه مثبت داشته و با کاهش استرس‌های اجتماعی از احتمال انجام رفتارهای ضداجتماعی می‌کاهد (گومز و همکاران، ۲۰۲۰). طبق مطالعه ژانک و همکاران (۲۰۲۴)، ویژگی‌های مثبت خودشفقتی مثل خودمراقبتی و ذهن‌آگاهی می‌تواند با خودمحوری شخصیت‌های خودشیفته مقابله و منجر به کاهش رفتارهای ضداجتماعی شود. نتایج مربوط به پایایی نشان داد که این مقیاس به روش‌های همسانی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی پس از دو هفته از پایایی مطلوبی برخوردار است. نتیجه این مطالعه با مطالعه طراح این مقیاس محمود و همکاران (۲۰۲۰) همسو است.

طبق نتایج این مطالعه، پرسشنامه حاضر از ویژگی‌های روان‌سنجی مناسبی در جامعه ایرانی برخورداراست و به علت سهولت در به کارگیری، به آسانی می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران و قرار بگیرد و از آنجایی که ابزار مناسبی برای سنجش رفتارهای ضداجتماعی در محیط های آموزش عالی است، می‌تواند منجر به ارزیابی بهتر، تسریع در اقدامات و بهبود مداخلات بالینی در بستر مشاوره یا روانشناسی شده و از این طریق بر کاهش رفتارهای ضداجتماعی تاثیرگذار باشد. با این حال، این پژوهش دارای محدودیت‌هایی نیز هست که از جمله آن تعداد مشارکت‌کنندگان در پژوهش بوده که محدود به دانشجویان دانشگاه آزاد رشت است و تعمیم نتایج آن به سایردانشجویان و محیط‌های آموزشی دیگر نیازمند بررسی‌های بیشتر می‌باشد؛ از سوی دیگر استفاده از روش تصادفی برای نمونه‌گیری امکان پذیر نبود. همچنین خودشیفتگی ابعاد مختلفی دارد (مانند بزرگ‌نمایی و آسیب پذیری) که پرسشنامه دوجین کثیف بیشتر به بعد بزرگ‌نمایی آن می‌پردازد و ممکن است همه ابعاد خودشیفتگی را به یک اندازه منعکس نکند، به همراه آن، ابزارهای خود اظهاری استفاده شده، مشمول محدودیت‌های سوگیری هستند که می‌توانند نتایج را تحت‌تاثیر قرار دهند.با توجه به محدودیت های فوق، به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که با بررسی روایی سازه در نمونه‌ای بزرگتر و استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی به تعمیم پذیری یافته‌های این مطالعه کمک کنند. همچنین استفاده از ابزار مصاحبه در مطالعات آینده می‌تواند محدودیت‌های پرسشنامه را نیز رفع کند.

منابع

شهبازی، م.، رجبی، غ. الف.، مقامی، الف.، و جلوداری، الف. (۱۳۹۴). ساختار عامل تاییدی نسخه فارسی مقیاس درجه بندی تجدیدنظر شده شفقت-خود در گروهی از زندانیان . *فصلنامه علمی روشها و مدلهای روانشناختی، ۶* (۱۹)، ۴۶-۳۱. https://jpmm.marvdasht.iau.ir/article_849.html

قاسمی، م.، و رضوان حسن آباد، م. (۱۴۰۱). بررسی نقش میانجی شفقت به خود در رابطه میان دلبستگی با رشد پس از سانحه در بیماران بهبود یافته از کووید -۱۹. *رویش روان شناسی، ۱۱* (۱۰)، ۲۱۴-۲۰۳. http://frooyesh.ir/article-1-3787-fa.html

قمرانی، الف.، صمدی، م.، تقی نژاد، م.، و شمسی، ع.، الف. (۱۳۹۴). شاخص های روانسنجی مقیاس شخصیت تاریک در دانشجویان. *روشها و مدلهای روان شناختی*، ۶(۲۰)، ۷۳-۸۵ . https://jpmm.marvdasht.iau.ir/article_969.html

1 .Sijtsema
2 .Davis
3 . Alexander
4 . Zhang
5 . Gómez
6 . Lobbestael

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

Achenbach, T. M., Dumenci, L., & Rescorla, L. A. (2001*). Ratings of Relations Between DSM- IV Diagnostic Categories and Items of the CBCL/G-18, TRF, and YSR.*

Alexander, M. B., Gore, J., & Estep, C. (2021). How need for power explains why narcissists are antisocial. *Psychological reports*, *124*(3), 1335-1352 . https://doi.org/10.1177/0033294120926668

Beelmann, A., Arnold, L. S., & Hercher, J. (2023). Parent training programs for preventing and treating antisocial behavior in children and adolescents: A comprehensive meta-analysis of international studies. *Aggression and violent behavior*, *68*, 101798. https://doi.org/10.1016/j.avb.2022.101798

Breault, N. A. (2019). *Impact of Maternal Depression on Adolescent Antisocial Behavior in Academic Settings*. Southern Connecticut State University.

Burt, S. A., & Donnellan, M. B. (2009). Development and validation of the Subtypes of Antisocial Behavior Questionnaire. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, *35*(5), 376-398. https://doi.org/10.1002/ab.20314

Campbell, E. (2021). *Developmental and life-course pathways for antisocial behaviour among young adults in the Western Cape, South Africa.* http://hdl.handle.net/11427/35601

Dávila Gómez, M., Dávila Pino, J., & Dávila Pino, R. (2020). Self-compassion and predictors of criminal conduct in adolescent offenders. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *29*(8), 1020-1033. https://doi.org/10.1080/10926771.2019.1697778

Davis, A. C., Farrell, A. H., Brittain, H., Krygsman, A., Arnocky, S., & Vaillancourt, T. (2022). The dark triad and bullying in adolescence: A three-wave random intercept cross-lagged panel analysis. *Journal of research in personality*, *96*, 104178. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2021.104178

Demeter, E., & Rad, D. (2020). Global life satisfaction and general antisocial behavior in young individuals: the mediating role of perceived loneliness in regard to social sustainability—a preliminary investigation. *Sustainability*, *12*(10), 4081. https://doi.org/10.3390/su12104081

Espelage, D.L., & Holt, M. K. (2001). Bullying and victimization during early adolescence: peer influences and psychosocial correlates. *Journal of Emotional Abuse*, *2*, 123-142. https://doi.org/10.1300/J135v02n02_08

González, C., Varela, J., Sánchez, P. A., Venegas, F., & De Tezanos-Pinto, P. (2021). Students' participation in school and its relationship with antisocial behavior, academic performance and adolescent well-being. *Child Indicators Research*, *14*(1), 269-282. https://doi.org/10.1007/s12187-020-09761-5

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (1998). Multivariate data analysis. Uppersaddle River. *Multivariate Data Analysis (5th ed) Upper Saddle River*, *5*(3), 207-219. https://dl.acm.org/doi/10.5555/207590

Jonason, P. K., & McCain, J. (2012). Using the HEXACO model to test the validity of the Dirty Dozen measure of the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, *53*(7), 935-938. https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.07.010

Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: A Concise Measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, *22*(2), 420–432. https://doi.org/10.1037/a0019265

Liu, A., Wang, W., & Wu, X. (2021). Self-compassion and posttraumatic growth mediate the relations between social support, prosocial behavior, and antisocial behavior among adolescents after the Ya'an earthquake. *European journal of psychotraumatology*, *12*(1), 1864949. https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1864949

Lobbestael, J., Freund, V. L., Geschwind, N., Meesters, C., & Peeters, F. P. (2022). The role of subclinical psychopathic traits on experimentally induced self-and other-compassion. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, *16*, 948129. https://doi.org/10.3389/fnbeh.2022.948129

Mahmoud, A. B., Hack-polay, D., Fuxman, L., Massetti, B., & Al Samarh, A. Z. (2020). Developing and validating a new multi-dimensional scale for anti-social behavior in a higher education setting. *Scandinavian journal of psychology*, *61*(4), 502-512. https://doi.org/10.1111/sjop.12635

Manzano-Sánchez, D., Gómez-Mármol, A., Valero-Valenzuela, A., & Jiménez-Parra, J. F. (2021). School climate and responsibility as predictors of antisocial and prosocial behaviors and violence: a study towards self-determination theory. *Behavioral Sciences*, *11*(3), 36. https://doi.org/10.3390/bs11030036

Martínez, I., Murgui, S., Garcia, O. F., & Garcia, F. (2021). Parenting and adolescent adjustment: The mediational role of family self-esteem. *Journal of Child and Family Studies*, *30*, 1184-1197. https://doi.org/10.1007/s10826-021-01937-z

Nuntavisit, L., & Porter, M. (2022). Mediating Effects of Discipline Approaches on the Relationship between Parental Mental Health and Adolescent Antisocial Behaviours: Retrospective Study of a Multisystemic Therapy Intervention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *19*(20), 13418. https://doi.org/10.3390/ijerph192013418

Raes, F., Pommier, E., Neff, K. D., & Van Gucht, D. (2011). Construction and factorial validation of a short form of the self-compassion scale. *Clinical psychology & psychotherapy*, *18*(3), 250 -255. https://doi.org/10.1002/cpp.702

Sezen-Balcikanli, G., & Sezen, M. (2019). The relationship between empathy and antisocial-prosocial behaviours in youth field hockey players. *International Journal of Learning and Change*, *11*(1), 57-65. https://doi.org/10.1504/IJLC.2019.097193

Sijtsema, J. J., Garofalo, C., Jansen, K., & Klimstra, T. A. (2019). Disengaging from evil: Longitudinal associations between the dark triad, moral disengagement, and antisocial behavior in adolescence. *Journal of abnormal child psychology*, *47*, 1351-1365. https://doi.org/10.1007/s10802-019-00519-4

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]

Tayo, S. S., Adebola, S. T., & Yahya, D. O. (2019). Social Media: Usage and Influence on Undergraduate Studies in Nigerian Universities. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, *15*(3), 53-62. http://ijedict.dec.uwi.edu/viewarticle.php?id=2660

Ternes, M., Babin, C., Woodworth, A., & Stephens, S. (2019). Academic misconduct: An examination of its association with the dark triad and antisocial behavior. *Personality and Individual Differences*, *138*, 75-78. https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.09.031

Zhang, S., Roberts, R., Akehurst, S., & Woodman, T. (2024). Narcissism and antisocial behaviour in sport: The moderating role of self-compassion. *Psychology of Sport and Exercise*, *70*, 102528. https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2023.102528

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-24]